

Welat VERROJ

Ziwan nasname yo, ziwan rûmet o... Pêveka Azadiya Welatî ya, belaş a. 28-01-2013 Hewtane HÛMARE: 38 E - mail: welatverroj@gmail.com

BDPa Amedî
kongra xo viraşt
BDP ney aşmî de tewr tewr
şaristan û qezayan de kon-
greyê xo viraştî. Şemaya ra-
vêra de rêxistina BDPa Amedî
zî kongreya xo Tesîsên Şilbê
de Salona Seyrantepeyî de bi
hawayê girseyî viraşt. BD
Pijan ard ziwan ke aşti ferz o.

Heq vano şar AKP vano mar

Gelo meclîs aşti wazeno?

AKPa wazena aşti pêk biyaro? Lazimo fikrê xo yê wîrdin kiştên maseyî de ronîştîşî ra, fek verado. Şar heta ney gamî sebir kerdo. Ziwanî de xopawitiş bi pera beno? AKP bi qiseyên xo bawerey nêdano kurdan. Hetê ra muzakere û hetê ra qirkerdişên sîyasî, girotişê şaredaran, pawitoxan û rojnamegeran û operasyonên teyaran. No-hina nêbeno. Lazimo semedê muzakereyî operasyonî biqedîyê, giroyên sîyasî bêrê veradayiş kurdî azad bibo.

Demîrtaş veng da hikûmatî ke wa, fikrê xo yê wîrdin kiştên maseyî de ronîştîşî ra bido kiştê û gora şaran bikero an go do zîrar biko

MUHATAB BELÎ YO

Demîrtaşî werdê BDPa Amedî ard ziwan ke, muhatabBDP û KCD yo. Eger AKP qebûl nêkeno wa wekîlên xo yê kurd bieşrawo Îmralî. Lazimo ke AKP xo raşt bikero ango do peynî weş nêbo...

TAHRÎK KENÊY

Rayna bal ont ke, fekverkên AKPi qiseyên xo de şarî tahrîk kenêy. No zî şarî tetirxan keno. Sebra kurdan keno ke biqedîyo. Lazimo ke polîtîkayên dewletî nê yê şar wazenê bêrê ca ra xebat bikerê...

NÊY ROJÎ MUHÎM ÊY

Nêy rojên ke ma cuyenê semedê amayîşê kurdan zaf muhîm êy. Lazimo ke kurdîyê daha zêd yewiteya xo ra xebat bikerê. Hetê bînî ra zî, kurdîyê herî zaf nêzdîyê azadîyî bîyê... RÛPEL - 5

Dewleta Laike

Zerweş Esnaw 7

Rûmeta Amedijan

Nesrîn Orak 2

Kam heqê xo wazeno çîwe weno

RÛPEL / 2

Sereberz û xoverdêr Reşîdê Kurd

RÛPEL / 6

Kurdan rê wateya ol û aşti çî ya?

RÛPEL / 7

ENWER ŞÎN

Yew zeman to mîyanê şarê ma de gedeyan (tutan, domanan) ra bivatêne 'wexto ke ti bibî pîl wazenî bibî çî' giraniya înan vatêne 'ez wazena bibî pawitox.' Bîne nê waştîşî de na psîkolojî esta, mîsal: Peyniya raşiyayîşê osmanîyan ra bigêr heta nika, şarê kurd ser zilim esto. Şarê kurd her tim hetê serdestan ra raştê neheqî û qirkerdişan ame. Şarê kurd ser bi giraniya kîştan nasname, zîwan, îktîsat de ambargo ronîya û basqiyê pîlî viraziyayê. Nêzdîyê 200 serre ke no wazîyet wina yo û hema zî no zilm bi şeklo cîya-cîya dewam keno.

Şarê kurd ra heta nika vatê 'ya milê xo çewt bikere yan zî ma rehetiyêk nêdanî şîma. Nêke ya ti feqîr manenî, ya ma to erzenî hepîsxane, ya ma to sirgun kenî. Ê ke nê zilm û tehtîdî qabûl nêkerdî, tehmê ê çî ke mi cor de vatî kerdî. Ma binêna derg bikere; Dewî ameyê veşnayîş, îşkence ame kerdîş, bi seyan kesî ameyê kîştîş, nika hepsan de bi henzar kesî estê. Hepîsxaneyî dekerdeyê û hîni hepsan de ca çîn o. Welatê xerîyan de henzar kesî sirgun ê. Şar bi qestî feqîr veradiya. Betalî û bêgureyî gorayê mintiqayane bînan ra mintiqaya kurdan de qat bi qat zêde bî.

Ma eşkenê na lîste derga-derg zêde bikere. Çimkî hed û hesabê zilmo ke şarê ma werdo çîn yo. No zilm hetê serdestê tirk, fars û ereban ra amê kerdîş.

Kam heq wazeno çîwe weno

Cayanê demokratîkan de mumkun nîyo ke winasî yew çî bibo. Pawitoxêk eşkeno bibo pawitoxê her kesî. Beno ke o pawitox wayîrê sempatiyêk bo û eşkeno bibo her kes

Çîyo ke en (tewr) zêde zora merdimî şîno, ê ke şarê kurd ra zilim kerdê heme misliman bîye. Quran ra zî ma zanî ke mislimantî de mal, mulk, hard û heqê mislimanêk, mislimanê bîni ra helal nîyo. Yanî heram o. Yanî yew misliman nişkeno dest bino mal-mulk û hardê çewî ser.

Nika ma hêna bêrê mewzûya pawitoxî ser. Ma cor de vatibi mîyanê şarê ma de gedeyî en zaf wazenî meskegê pawitoxî bikerî. Hêna ma cor de mazeretê ê waştîşî ser bineyki vinertîbî. Cewabê na perse xora mîyanê nuştîyî de nimateyo. Esasê meslegê avûqatî ra yew

pawitiş o. Semedo ke şarê kurd ra heta nika na neheqîye bîya aye ra gedeyê kurdan en zaf wazenê bibê pawitox. Heta ma bineyki biewne sîyasetê kurdan ma vînenê ke giraniya înan pawitox ê. Labelê nika meslegê pawitoxî zî hîni gruba riskî de ya. Qey? Serra 2009 ra nata bînameyê operasyonê KCK ra nizdîyê des hezar kesî ameyê tepîştîş û erzîyayê hepsan. Ê ke ameyê girotiş mîyanê înan de sîyasetkar, ronşbîr, rojnamerger, pawitoxê heqê merdiman endamê sendikayan û pawitoxî estê.

La mîyanê înan de en zêde avûqatî bala merdimî ancenê. Cayanê demokra-

tîkan de mumkun nîyo ke winasî yew çî bibo. pawitoxêk eşkeno bibo pawitoxê her kesî. Beno ke o pawitox wayîrê sempatiyêk bo û eşkeno bibo nizdîyê fikrêkî. La tîya Tirkîye ya. Tîya de bi eşkera demokrasiyêk çîn ya. Hikûmat wazeno bê xo heme fikran bifetesno û tasfîye bikero. Tepîştîşê pawitoxan bi pawitoxê serekê PKK Abdullah Ocalan dir dest pê kerd. Dim ra, nê rojan de bînameyê DHKP-C ra heme pawitoxê CHD ra operason virazîya. Operasyon ra pey serekê ÇHD av. Selçûk kozagaçlı û av. Taylan Talay zî mîyan de 12 kesî tewkîf bîye. Gorayê mi gedeyê waştîşê meslegê pawitoxî ra gereke vazgêç nêbî. Mucadeleyê demokrasi de winasî yew rejîm de, ma ra hema zaf pawitox û pawitoxê heqê merdiman lazim ê. hikûmat çîweyê xo giroto xo dest, dano serreyê her kesî ro. Nêverdeno çew sereyê xo werado û heqê xo biwazo. Zilm, zordarî û tadeyî dewam kena, no welat de. Naye ra meslegê pawitoxî vejyeno ver. Xora mehkeme de kurdan ra şahîd lazim nîyo, xora kurd bi tabîi wexto ke dayîka xo ra beno sîcdar yeno vînayîş!

Riho di pirîn

EVDILA QASAN

Telpêy hewran di asmêno çîk û sayên de sey koyanê xeftanpiradeye asaynî, tîncan serê sibayî goreba vîst qaman berz bîbî. Lawir û heywanan no aşme ra vêşer o ke fek daybîyî zirç û vaşê emserên ro. Enka nê deman de xozaye fistanêke rengareng pira daybî.

Şîwanêkî xo miyanê kulavê xo yê keçeyên ra piştî, di serê tehta corê mezelanê suke de xo derg kerdo. Yew çimê ey qayitkerdişê bolî de yo, çimê ey bîni zî terşenayîşê şîtla miyanê destê ey de yo. Gama ke terşêkî bîni şîlta ra girewt, bi vengê xurexura mêşneyan reyde, xo raşt kerd, mêşnan ra hewniya temaşekerdişê înan kerd. Mêşnan di miyanê mezelan de per û pûşeyî wişkbiyeye

werdinî. Gama nîzdiya mezelê binê xerbiyêre biynî, têreyde tersaynî tepa agêraynî. Mabênê dades deqan eno tewir şiyîş ameyîş domna. Şîwaneyî qama xo sey misase ant pêser hewl da xo warîşt pay, kulavê xo di tehtî serî de caverda. Ney tersiyayîşê mêşnan meraq kerd. Vera xo da hetê mezeli ra. Çendeke nizdîyê mezeli bi hende zî kelecane û perošey zêdya, di-hîrêy dalpey ereqî ey çareyî ra asay, ver bi pirnika ey ra war bîy. Destê xo berde kefiya zerdên ke ey mapolan serî de bî, bi destê xo miyanî de dila kerd erqê serê çareyê xo besterit.

Gama şî mezeli serî de vindert, bi ameyîşê vengî, reyde zerra ey çarkimî dapiro. Sey perwaneyo ke dormereyê xo ra bigêro, enewa şî û ame, xo tikîna nizdîya mezeli kerd. Behskerdişê mezelan amey vîri ra, tersê ey dila bi. Mêşnêyê xo pêser kerdîy, ê mezelan ra dîr vistîy. Hema dasey mîtro dîr nekewtbi, qayit kerd ke tay mîrdimiyê seba mezeli kendişî heta mezelan ra yenê. Di miyanê xo kewte miyanê dizerrîyî. Yew hetê ey vatîni şo nê mîrdiman ra vace, hetê bîni zî vatîni eqlê xo biance sereyê xo, ko kam to ra bawer biko. Nêşîna xo bitewşo, hisanê ey zorê ey berd.

Qey tîna hisanê ey. Gedeyêya ey

ameye ey vîri ra. Wextêke hema gede bi. Dewican behsê ganîbiyeyîşê Hecî Hekîm kerdinê. Goreyê vatişanê dewican Hecî Hekîm şenikiyîyê xo de zaf nêweş kewto. Keyeyê (malbat) ey, berdo nêweşxaneyê suke, bi aşman reyde di wera de rakewteyê mendo. Seba ke şarçeya înan suke ra dîrbiyeye bî, suke de mendîşê ay wextî yew kulfeto giran bi. Hekîmê şenikên verê wicdanê peywirdaranê nêweşxaneyî hetî de verdaybîy, agêraybîy şîbîy şarçeyê xo. Çend hefteyan ray piyê ey ameynî rewşa ey persaynî, ginana agêraynî keyeyê xo. Yew roce rewşa Hekîmî xirab bena, xerqêno. Peywîrdar vanê qey merdo. Naşt û daşt hewnenê wayîrê gedeyî nêvînenê. Benê mezelanê bêwayîran de defn kenê. Betarê nêmsaetî de hêşê Hekîmî yeno ey sere ra. Bi hawayêke nîno zanayîş, mezeli ra veçiyayo. Aşme ra dim riseno şarçeya xo. Gama ke yeno keye maya ey berî akena. Bi vînanîyê lacê xo reyde mirena.

Di miyanê nê pers û verpersan de heta mîrdimanê mezeli kerdîşan ra şî, dehkeraya xo yew bi yew înan rê vat. Dima ra agêra heta bolê xo ra şî. Mîrdiman hewna ke raşt o, ke di miyanê eno mezeli de, veng û sewt yeno. Tikî xire-

cirî ra dim heta mezeli ra şiyê. İnan ra keso tewr pîl xo rona goşeyê xo mezeli serî nay. Yew û di rayan varîşt û ronîşt, ney goşarikerdişî xo domna. Mîrdiman ra çend kesanê bîni zî ey ra cesaret girewt, înan zî yew bi yew dest bi goşaritişê mezeli kerd. Dima ra mîrdim o tewr pîl agêra embazanê xo ra vat: 'Embazîyê çerî ra veng yeno, heta enka min çiyêkê enwayîn nêdiyo, şîma vanê ma se bikê?'

İnan ra yewir vat ma mezeli abikê, aybîn vat mezelakerdiş gune yo, ê bîn vat şîma aswase kenê min goşeyê xo day min çî nêşnawit. Welhasil hendê dades deqeyan enewa xirecira înan domyay. Tewr peynî biryarê vengdayîşê qereqolî girewtî. İnan ra di kesîy rayêr kewtîy şiyê seba vengdayîşan polisan. Polisî amey, veng yew melayî day. Mezel ame akerdîş, di miyanê mezeli ra yew ciwanê pancês şiyê serre ye ame vetîş. Ciwanî bi kefenê ey ê leymin bi ay halî reyde maşîne wenay, dima de mîrdimêy ke seba mezeli kendişî ameybîy mabênê xo de bişîşay enewa vatbîy: 'Mezelê Hesên biyo qismetê Hecî Hesênî.'

Rojo bîni xeberî rojnameyan de vila bî: 'Hemwelatîyo ke nameyê ey Hesên Şeker o, vizêr ganî mezeli ra ame vetîş.'

Dinyayî waştêka kurdan vîna

Dema nêzdî de Parîsî de 3 sîyasedmedarê kurd amey qirkerdiş. Kamî na qirkerdiş kerd hewna tam zelal nîyo. Xebatkara sazîya cenîyanî SELÎSî Emînê Yasalvul: "Kesî ke aşti nêwazenî ey sîsasedmedar qirkerdi. Dîkasum ra Eylem Guldîken: "Guleyên ke ginay înan ginay aşti"

NAVENDA XEBERAN - AMED

Dema nêzdî de 3 sîyasedmedarên cenîy amey înfazkerdiş. Yew heta Tirkîya de qala muzakere bena û yew heta zî qirkerdiş kurdan dewam kena. Endamên sazîya cenîyan SELÎSî ra Emîne Yasalvul ard ziwan: "Konjektora dinyayîde şarê kurdan xo zaf averd berdo. Çimkî şarê kurd semedê azadî têkoşîna baş kerd û ey têkoşîn hema zî dewam kena."

Sistemî cenî kerdê hedefa xo

Yasalvul wina dewam kerd: "Xusûsî cenîy semedê azadî xebata baş kerdê. Semedê ey zî 3 sîyasedmedarên kurd girotiy hedefa xo. Çimkî, azadî mîsyona cenîyan zaf muhîm a. Sistem zî hertim cenîyan

giroto hedefa xo û qirkerdê. Nika Sakîne Cansiz Leyla Şaylemez û Fîdan Dogan qetil kerdîy. Vanê qay têkoşîn qediyêna. Ema na têkoşîn nêqediyêna. Heta nika cenîyan zaf zaf xebat kerdo. Merasîma sîyasedmedaranê kurd de vejya meydan ke, têkoşîna pîl nika ra pê dewam kena. Cenîyanê kurd zî, bi merasîma sîyasedmedaran bersiva baş day sistemî."

Gurekara sazîya DİKASUM Eylem Guldîken zî derheqê mijarî de vat: "Na qirkerdiş kam kerdo se, wa lez pey perdey û ver perdeyî de bivejyo meydan. Çimkî 3 sîyasedmedarên kurd amey înfazkerdiş. Ema îdarekrîy dinya bê veng êy. Cenîyên kurd dema vîyartera hetanê nika semedê azadî û aşti xebat kerdê û do bikerê zî. Ya nika 3 sî-

yasedmedarê kurd qir kerdîy. Guleyên ke dayê înan ro day aşti ro, Çimkî, cenîyan hîn nêwazenêy gedeyên înan bêrê qirkerdiş. Çimkî ya gede, ya zî merdeyê înan yenê kıştiş. Wirdin hetan ra zî mexdûr cenîyê."

'Kar nîmçet nêmaneno'

Wina dewam kerd û qedîna: "Sîyasedmedarên kurd yê qirkerdiş û cenîyên ke na gam xebat kenêy, semedê azadî û aşti zaf xebat kerdê û kenêy. Semedê ey zî, heme kesîy zaf biyê xemgîn. Qirkerdişê cenîyan ra bertêk mojnay. Semedê aşti Sakîna Cansiz Leyla Şaylemez û Fîdan Dogan zaf xebat kerdî. Ema ma cenîyan 3 gulên xo kerdî binê erdî. Ema xebata înan nîmê de mende bieyse zî, ma nika ra pê xebata înan û ya xo dahana aver do biberê. Semedê aşti çi ma destî ra bêro, ma do ey bikerî. Ma cenîy bi merasîma cenazeyî, bersiveke baş da sistemî û dinyayî."

Jiyan

Nesrîn Orak

oraknesrin@gmail.com

Amedî wêrî rûmeta xo vejya

Dema nêzdî Parîsî de 3 sîyasedmedarên kurd qir kerdîy. Sakîne Cansiz, Leyla Şaylemez û Fîdan Dogan, goreyî kurdan ra 3 sîyasedmedarên, kurd zaf muhîm êy. Çimkî semedê azadî û semedê aşti zaf xebat kerdê. Yew heta serekê Şarê Kurd Abdullah Ocalanî dir muzakere kenî û yew heta qirkerdiş yena meydan. Semedê ey zî sarê zaf kesan biyo teymîyanra. Ecep na qirkerdiş kam kerd? Semedê qirkerdiş hem Ewropa de û hem zî Tirkîya de çalakîyan dest pê kerdî. Ey çalakîy hewna zî dewam kenêy. Tarîxa 17 çilê de BDP Amedî de merasîmê amade kerd.

Merasîma sîyasedmedarî kurd biyê ser mîtingî ra. Sere de cenîyan û şarê Amedî zaf kesan beşdarê merasîmî biy.

Ema serekwezîrê Tirkîya Recep Tayyip Erdogan û zaf kesan vatê, muhêqeq merasîmê de perdodayiş vejîyeno. Ema na merasîmê de ma diqet kerd ke polêsan zaf nêamey verî şaran û êrişê înan nêkerdiş. Semedê ey zî, alozî nêvejiya çimkî çalakîyan de û mîtingan de hertim alozî polêsi vejenî ey zî na merasîmî de vejîya ortê.

Roja merasîmî de endamên BDPî û zaf xebatkarê BDP gure girotiy. Nêverdey alozî polêsan bivejo. Hikûmeta Fransa semedê qirkerdişî sîyasetmedaran yew kes girotiy binçim û vanê ke ey îna kerd û kes ey zî dema vîyartê de PKK de xebat kerdo. Hikûmeta Fransa Hema zî semedê ey kes daxuyanîyeke weş nêdayo. Semedê ey zî, hema çika berçiman çino. Heme çimê goşê dinya, bersiva Amedî ya merasîmî qise keno. Heme kesan têfeka aşti waştênê. Na merasîmê de vejîya meydan ke, şarê kurd semedê aşti xo kerdo hedre.

Bi 8 gedeyan yew odê de manena!

Qezaya Amedî Baglarî de Meral Bora û gedeyanê xo, yew odeda cuyenî. Kirayê bonê ay 150 TL ya. Ema nêşekenî kira xo bidê. 6 aşman vero ci merdeyê Meral Bora semedê xebat şino Wanî. Ema heta nika tira xeber nêgirotê. Bora veng da îdarekeran alîkarî waşt.

Amedî de zaf kesîy cuyayîşê xo de zehmetîy maddî vînenî. Mîyanê ey malbatan ra yew zî malbata Meral Bora ya. Qezaya merkeza Amedî Baglarî, mehleya Kaynarpepe de, yew odayî de Meral Bora û 8 gedeyanê xo cuyenê. Camê bonê ey heme şikîteyê. 6 aşmîy bî ke, piye gedeyan şîyo Wan ke bixebityo. Ema kes tera xeber nêgiroto. Hewna zî nêameyo keyê xo û telefoneke zî anekerdo. Meral Bora problemên ke cuyena wina ard ziwan: "Gedeyanê min qijî yê. Semedê ey, ez nêşkena xebat zî bikerî."

Meral Bora wina dewam kerd: "Kes çîno alîkarî bidê ma. Aşmêke de, ma 150 TL danê kîraya bonî. Ema ma nêşkenê ey zî bidê. 8 gedeyên min estêy. Yew gedeyê min zî nêşino dibistan. Çimkî pereyê ma çînê ke, ma gedeyanê xo bişrawê dibistanî. Sifte min yew gedeyê xo şirawit dibistanî, ema, zaf mesrefê dibistanî biyê. Min

hîna dibistanî ra vet. Keyê ma de newerdîş esto û nêzî çik esto ke ma xo bikerî germin. Ez şîna kûçeyan de kaxit arêdana û ma erzenî soba xo û xo kenî germin."

'Ma veyşan mendîy'

Gedeyan ra Aysel (11) zî wina rewşa xo nîrxna: "Ez û waya min û birayê min, yanê ma heme zaf tîya de veyşan mendîy. Ma wazenî îdarekerîy wa alîkarey bidê ma. Çimkî halê ma her roj dana beno xirap. Ez zaf qayîla bişêrî dibistan. Ema pereyên ma çînê. Ey semedî ra ez nêşîya dibistan. Sifteyîn maya min, min şirawit dibistan, ema pereyê ma çînê ra, min dibistanî ra vet. Mamosteyên ma amey keyê

ma vatîy; 'Ti qey nîna dibistan?' Maya min vat, pereyê ma çînê ey ma nêşirawenî dibistan."

Gedeyên mexdûra yew zî Evîndar bi û ay zî rewşa xedar ya ke tederê wina dewam kerd: "Ez nêşîya dibistanî. Ema ez zaf qayîla bişêrî. Çimkî eger ez bişêrî dibistan, ez wazenî bibî mamoste."

'Wa xo bikerê hureynîya ma'

Gedeyên mexdûr ra yew yewna zî Gurbet bi û qeseyên xo ard veng da rayîrberan ke wa alîkarey bidê û vat: "Ez veng dani rayîrberan û kesên warê vîdan, wa xo bikerê hureynîya ma. Ez wazena wa yew keyê ma û îdara ma bibo bes o." AMED

AZADIYA WELAT
Zozan Basın - Yayın Adına
İmtiyaz Sahibi
Halime PARLAK
Yazı İşleri Müdürü
Aydan ATAR
Yönetim Yeri:
Diclekent Bulvarı
Termil Apt. Kat:3 No:9
Kayapınar / DİYARBAKIR
İdare Tel: 0 (412) 251 38 88
Yayın (Wesan)
TEL: 0 (412) 237 48 90-91
Fax: 0 (412) 237 48 89

Baskı (ÇAP):
Stenbol: Gün Matbaacılık, Reklam,
Film, Basım, Yayın,
Tan. San. Tic. Ltd. Şti.
Telsizler Mevkii Besyol Mah.
Akasya Sok. No: 23/A
Küçükçekmece / İSTANBUL
Tel: 0 (212) 580 63 81
Edene: Arslan Güneydoğu
Gazetecilik, Matbaacılık, Kağıtçılık Yeni
Doğan Mah. 2108 Sok. No:13/A
Yüreğir / ADANA
Tel: 0 (322) 346 03 71-72
Genel Dağıtım:
Turkuvaş Dağıtım Pazarlama

Serêkanîyê dijî çeteyên tirkan o

Çeteyên ke lej kenê û birîndar benêy tirk benê nêweşxaneyên xo de derman kenêy ra kurdî vanê çete yê tirkan êy û wanê bes o. Perodayîşî de zaf guleyên raşt yenê Serêkanî

Serêkanîyî de birîndarên çeteyan bi hetkareya dewleta Tirkîyayî anê derman kenêy. No zî dano eysayîş ke çetey yê tirkan êy û dermankerdişê çeteyan tirkîy bi ambûlansê xo kenêy. Şarê Ceylanpinara Tirkîyayî dijî ney betekên xo mojnay.

Şarê Serêkanîya Tirkîyayî semedê hetkareya bidê birayên xo yê aştinê

sînorî, verê Nêweşxaneya Dewletî ya Ceylanpinara Tirkîyayî de kerdişên tirkan protesto kerdîy. Sloganên ze 'Bijî berxodana YPGî' meşeke viraştîy.

Pêrodayîşî de Serêkanîya Tirkîyayî zî nesîbê xo bi guleyênke yenê naştê sînorî ra ginê. Semedê ke lej bêro vindertiş û birîndarên çetê tirkan meyrê derman mekerê ra çalakîya xo geş kerdîy.

Serêkanîya naştin de guleyên aştin ra amey de zaf keye û cûkanan de tahrîbat verazyay. Hetê bînî ra guleyeke ameyo ra yew ginayo sereyê Cacim Erdemîrî ke gedeyo û birîndar bibi.

Kîtapxaneya zaf ziwaney ra alaçe zaf o

Amedî de qeza merkezî ra Sur de taxa Alî Paşayî de Kîtapxaneya Gedeyan ya Melîk Ahmetî bi zaf ziwaney kîtabên tewr bi tewr ziwanan de şarî ra xizmet kena. Kesên ke yenê ney kîtapxaneyî nasnameya tewr bi tewran ra yê û yenê kîtaban wanenê û feyde genê. Wendoxên ke yenê Kîtapxaneya Gedeyan ya Melîk Ahmetî ardî ziwane ke dema ke yenê tîya xo zaf rehet û aram hîsekenê.

Gurekarê kîtapxaneyî Huseyîn Baydırî ard ziwane ke, tenê kîtapxaneya gedeyan nê, her serran de wendoxîy yenê tîya de xebat kenêy û vat: "Wendoxê ke yenê tîya xo aramey de hîs kenêy û her roj amayîş û şiyîş daha zî zêd beno."

Şehîd Şengilî des hezaran da axî

Lejê ke qeza Şimexî Çelê (Çukurca) de vejya bi gerîlayê HPGî Agît Şengilî şehîd kewtbi. Silopî de bi beşdarbîyîşê deshezaran ame de-finkerdiş.

Pey merasîma cenazeyî de, semedê êrişên Kurdistanê başûrî protesto bikerê soz day ke do hetkareya têkoşîna kurdewar bikerê. Girse waşt bimeşo. Polês êrişê girseyî kerd û mîyanê wîrdin kîştan de alozîy vejyay.

'Dewleta xorî' Edene de ame niqaşkerdiş

Konferansa ke Baroya Edeneyî de, semedê 'dewleta xorî û qetilên faîlên mechûl' ser de niqaşî bêre kerdîş viraştîş. Konferansî de wezîrê kan kulturî Fîkrî Saglarî 'dewleta xorî' wina pênasê kerd: "Hêza xo cemawerên dewletî zerera geno û qanûnên dewletî yê ke esto qebûl nêkeno yo." Ard vîr ke; raya sifteyine Şerê Kibrisî de Ecewîtî no hêzî ferq

kerdo.

Konferansî de hetê Saglarî rojnameger, nûstox Prof. Dr. Umît Ozdag zî esbî û ard ziwane ke: "Tirkîyayî de dewleta xorî çîno."

Saglarî pey ra qise kerd û pênasêya 'dewleta xorî' ard ziwane û wina dewam kerd: "Kenan Evrenî zî ard ziwane ke dewleta xorî bixoyê. Yanê hêza bi çekin ya dewletî yo.

SES waşt ke heme serbest bibê

Serekê pêroyinê SESî Çetin Erdolu ard ziwane ke, AKP bi sistemeke cîya wazeno gurekarên weşeyî ze înan bikero û ney ra zî înan giroto binçiman. Waşt ke heme bi lez serbest bêre veradayîş.

Sendîkaya Kedkarên Xizmetên Sosyal û Weşeyî (SES) verê wezaretê ewleheya civatî û zebatî de, semedê ke endamên gurekarên weşeyî amey binçimkerdiş ra daxûyaneya protestoyî viraşt û vatîya: "Wazenê mafên bi sendîka bêre pelixnayîş. Binçimkerdişîy nêşkenê ma bipelixnê û mafê ma bigê."

Ciwanên Helepçeyî KCDî ziyaret kerd

Ciwanên Helepçe û dormeyê ey de yê ney xebatên xo semedê ekolojîy kerdê, bi nameyê Ciwanên Halepij yê Ekolojîst amey KCDî ziyaret kerdîy.

Kurdistan Başûr ra ciwanên Helepçeyî amey Komîsyona Rayîrbereya Herêmî û Ekolojîya KCDî ziyaret kerdîy. Ciwanan ard ziwane ke wazenê bi hawayê fermî xizmet bidê şarî û semedê ey zî projeyên xo qisen xo par kerdîy.

Ciwanan ard ziwane ke projeyên înan mîyan de semedê her gedeyê ke yeno dinyayî dareke çik bikê esto.

Beledîyespor Emnîyetsporî têk berd

Amedî de musabeqeya Yewineya Weleybol ya Cenîyan de Kayapinar Beledîyesporî, Emnîyetsporî bi skora 3-1 maxlûp kerd û xo dergê şampîyoney kerd.

Seta maçî ya sifteyine de wîrdin kîştan zaf zor da jûbinan. Ema peynî de Kayapinar Beledîyespor kewt virênî û mexlûp kerd. Bi ney maçî xo daha nêzdî şampîyoneyî kerd.

Demîrtaş: AKP wazena wîrdin kiştê maseyî de ronîşo

Demîrtaş veng da hikûmatî ke wa, fikrê xo yê wîrdin kiştên maseyî de ronîştîşî ra verado. Şar heta ney gamî sebir kerdo. AKP bi qîseyên xo bawerey nêdano. Hetê ra operasyon hetê ra qirkerdişên bînîy. No hina nêbeno gere kaprîseye xo berzo û ronîşo

NAVENDA XEBERAN - AMED

Wekîl û hevserê BDPî Selehattîn Demîrtaş werdê ke BDPa Amedî da de qise kerd û ard ziwan ke AKP wazena wîrdin kiştên maseyî ronîşo û vat: “Waştîşê AKP o yo ke wîrdin kiştên maseyî de bixor ronîşo. Çîyeke wina nêbeno. No senî mase yo? Heteke do AKP bibo hetê bînî de zî, ze temsîlkarê kurdan AKPa ke kurdan înkâr keno do bibo! No ruhê muzakereyî ra çep o.”

Werdê BDPa Amedî de; Selehattîn Demîrtaş, Wekîlê Amedî Altan Tan, endamên PMA BDPî, sereka BDPa Amedî Zubeyde Zumrut, Însiyatîfa Dayikên Aştîyî, karsazîy û zaf partîy û sazîy û dezgeyên kurdan yê demokrat û zaf humarey de şar zî beşdar bîy.

Werdî de Demîrtaşî ard ziwan ke kurdîy nêy rojên ravêrenê de kardî ser de yê. Nêy rojên wina de hetkareya werdî zî zaf manedar a û vat: “Hawt ra heta hawtayî ma heme kesan ra spas kenêy ke yewiteya xo geş kenêy.”

‘Fekê ma şîfî ra veşayo’

Demîrtaşî wina dewam kerd: “Partîya ma nîrxên kurdan ser de vîrazyaya. Ney samedî ra bi des hezaran kurdê ma gunîya xo, malê xo milkê xo vînî kerdêy û jan û kulan mîyan de cuyayê. Hinî bîyo ke fekê ma şîfî ra veşayo ra, ma pifê doyi

kenê şîmenê. Bawerîya ma bi tu partîya dijî ma nêmendî. Lazimoke Erdogan qîseyê xo yê muzakereyî dewlet keno ra verado.

Tahrîq kenêy

Demîrtaşî wina dewam kerd: “Tikey fekverkê hikûmatî estêy ke şarê kurd-tahrîq kenêy. Lazimoke mexdûreteya şarê ma bêro wedartîş. Ma heta ney gamî bi sebir vindertê. Lazimoke gamên weş û bi zaneye bêrê eştîş. Ema ma vînenê ke tikey fekverkên hikûmatî qîseyên tahrîq kenêy anê ziwan. Ema şarê ma waştîşê xo yê aştî ra nîno war û bi serbir paweno.”

‘Muhatap BDP û KCD yo’

Wina dewam kerd: “Ma bi biryarê ke probelmên ke estêy çareser bikerê. Muhatap BDP û KCD yo û hikûmat ze ke ma mîyan de çîyayey esto dano mojnayîş no şaş o. Medemkî şîma vanê AKP kurdan daha zaf temsîl keno wekîlên xo weçîné û bişrawê Îmralî.”

Tirkîya çira nuklerî israr kena?

Tirkîya bi serrano ke waştîşê xo yê ronayîşê enerjîya santralên nuklerî dubare kena û na gam zî wezîrê enerjî û çîmeynîyên xozayî Taner Yıldız ardo ziwan: “Fikrê ma yê ke ronayîşê santralên enerjî nuklerî bi heme hêza biryara ma dorîyeno.”

Dinya heme zano ke Tirkîyayî de lazimeya santralên wina û bendawên enerjîyî çîné. Çîmkî dewrana dinyayî enerjîya roj û vayî ser de rayîreke zaf girota û Tirkîya zî no tewr enerjî zaf zaf o û şîkyena xebatên xo ney warî de bikerê. Ema nêkena. Eger çîyeke yeno zanayîş, merdiman ra zirar o û şar qebûl nêkeno û hikûmet zî israr keno, şarîy zanê ke, êy rayîrberî samedê şarên xo nê, samedê xo xebat kenêy.

Rayîrberên AKPî her dem vejîyenê vanê enerjîya ma tayn o, ma gere santralên enerjî yê nuklerî ronê! Dinyayî hewna Çernobîl vîra nêkerdo. Par zî Japonyayî de tûsûnamîyî de santrala nuklerî zirar vîna û radyasyon cira vila bî û tersa ke cuyîya dinyayî ze Çernobîlî vî ra nêkerda. Ema AK-Pijîy vatişê xo ra nîne war û dubara viraştîşê santralên nuklerî kenêy û ze siwend wende bê ke do bivirazê. Hetê bînî ra zî HESên ke wazenê çemên ke estêy ser de bivirazê yew bi yew dadgeh bi biryar dana vindertîş eme çî marîfeto se, hewna zî xebatên xo domnenê. Şar ano ziwan ke, biryarên qanûnî hikûmat çira nîna ca. Gelo qanûn samedê şarên belengaz tenê esto?

Şar û AKP israr kenêy

Tirkîyayî de xozayî de enerjîyeke weş û geş esto. Çîyeke kemîyo o zî lazimoke hikûmat biryara xo ya nuklerî ra fek verado û rayîra enerjîya xozayî tepêşo.

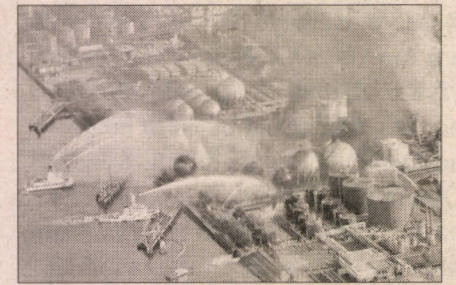
Şar samedê nukler nêvirazyo ra zaf rayan rêxistin, sazî û dezgeyên sîvîl yê xo kerd dewre û anê ziwan û daxûyaney xo de her tim anê vîr ke, şar enerjîya nuklerî nêwazeno. Ney ser de zî, wezîrê enerjî û çîmeynîyên xozayî Taner Yıldızî biryara xo ya peynî eşkera kerd û vat: “Ma bi fikrê xoyê verî viraştîşê santralên nuklerî de bi israr êy.”

Gureya hikûmetî oyo ke, vatiş û waştîşê şarên xo bîyaro ca. Gure û heqê ay çîno ke, dijî şarî vatişê fikrê kesayetîya xo bîyaro ca ra xebat bikerê. Tirkîyayî de enerjîya va, roj û zewnbî ya xozayî de estêy ,zaf êy. Lazimoke rayîrberîy nînan ser de xebatên goreya waştîşê şaran bikerê û weşeya şarî ne ney gamî û ne zî ameyîşî de bikerê talûkeyî mîyan.

Merdîmî seket benê

26 Nîsan 1986 de santrala Çernobîl ya nuklerî teqa. Qiweta ey 10 qatê bombeya ke Amerîkayî eştî Hîroşîmayî bi. Bi desan gu-rekarîy ca de merdîy. Bi mîlyonan merdim radyasyon girot û gedeyê înan ke bîy heme nêweş bîy an zî perçeyeke canê înan çîné bî. Hewna zî şopa Çernobîlî esto.

Pekî Tirkîya de hintayê va, roj esto çira AKP nuklerî de hintayê israr kena? Çîyê ke sifte yeno şarî vîr berjewendîyên şexsî ra yo. Ema şar se HESan nêverdo ke santralên bombeyan yanê embara ûranyûmî bivirazyo. AMED

Sereberz û xoverdêrê bi can Reşîdê Kurd

Reşîdê Kurd zî ze her zane û nuştoxê kurd yê verî, cuyayîşeke bi jan, zînda, surgun û elem ravêrayo. Ardo ziwan ke tu karê xo nêqedînayo. Beliyo ke heta çilka peynî ya gunîya xo têkoşîna azadîya Kurdistanî xebat kerdo

Arêkerdax: Xoser Welat

Reşîdê Kurd, helbestvanêko zana, averkewte, ziwanzan, diyalektîknas û welatpewer o. Di wareyê zaneyîya diyalektîkî de gellêke xo aver berdo. Di zanayîş û qîseykerdişê xo de, bi goreyê ray û raybazanê diyalektîkî tégêrayo.

Di fikir û ramanê xo de kesêko sosyalîst be. Ey zî zey gellêke çepgirînanê kurdan xelasiya kurdan û Kurdistanî di desthelatdariya sosyalîzmî de vînayê.

Reşîdê Kurd, gama ke dibistana mamosteyîye wandê, di miyanê şert û mercanê zehmetan de dest bi xebata gramerê kurmançî kerd. Na xebate di serra 1956'ine de amî çapkerdiş.

Nameyê helbestyanê ma yê ercîyayî yo raştîn, Reşîd o. Seba ke di domanîya xo ra, ziwane kurdî ra heskeno, ey ra "Reşîdê Kurd" yeno vatîş û o zî xo bi ney nameyî dano nasnayîş.

Domanî û xortanîya ey

Reşîdê Kurd, di serra 1910'ine de, dewa Roşate ya giredayeya şarçeya Dêrika Çiyayê Mazî de daya xo ra bîyo. Nameyê bayê ey Mihemedê Reşo yo. Nameyê daya ey Zîna Xelîd a û Amede ra ya. Helbestvan, gedyîya xo di dewa Roşate de vîyarreno. Zey domananê bînan di hewt-heşt serreyîya xo de dest bi wandîşê Quranî keno. Reşîdê Kurd dim qedênayîşê wandîşê Quranî ra di şaristanê Mêrdîne de dest bi dibistana îbtîdaî (seretayî) ye keno. Zaneyîyêka zelale çîna bo zî, vanê ke dibistana "Ruştiye (miyanêne)di Amede de

wanda. Dim ra zî, di Şaristanê Konyaye de bi helbestvan û nuştox Qadir Canî reyde dest bi dibistana mamosteyîye keno. Di nê serran de dest bi amadekedişê rayziwanîya kurmançî keno. Hemver şert û mercêy zehmetan yê ey demî (1925-38)nêşikeno wandîşê xo biqedêno. Verîya ke dibistane biqedêno, di serra 1930'ine de tewer 5 kesan ke Qadir Can zî tede yo, yeno girewtîş. Reşîdê Kurd di (2) serrîy ceza giyeno û dim mengêke ra zindanî ra firar keno yeno Dêrike. Dora diyine yeno girewtîş û bi cezaya îdamî yeno mehkeme kerdiş. Verîya ke bişirawê Mêrdîne reyna firar keno.

Sirgûn û xerîbiye

Reşîdê Kurd nîyadeno/awneno ke rehetîye çîn ya, derbasê Sûriya beno. Sûriya de bi nameyê Reşad Mihemed Elî di şaristanê Amûde de bi ca beno. Di nê serran de xebata xo ya gramerî qedêno. Di peymanayewbîyîşê Sûriya û Misire ra, di Sûriya de zî

binçimkerdiş û girewtîşy dest pê kenê. Reşîdê Kurd zî di no maber de yeno girewtîş. Di (2) serrîy di zindanî de maneno. Xebatanê rayziwanî reyde di wareyê diyalektîk û Marksîzmî de zî xo aver beno. Xebatanê xo êy sîyasî û perwerdeyîya ziwani zafêrî di dewan de domeno.

Şert û mercê Sûriya zî her ke şinê zor û zehmet benê. Reşîdê Kurd, di serra 1958'ine de Sûriya ra veciyeno û şino Îraq. Labelê hikûmatê Iraçî ey tepîşeno û radestê Sûriya keno. Reyna demêko derg di zindananê Sûriya de maneno. Di şert û mercanê zindanî de, bi nêweşîya weremî keweno. Dim demêko dergî ra zindanî ra vejîyeno û seba nêweşîya xo şino Bûlgarîstan mengêke di Bûlgarîstanî de maneno û oca ra zî şino Romanya. Di zindanê mezê yê Şame de, 1959

Koçê helbestvanî

Reşîdê Kurd, zey heme roşinîvîr û

Helbestên Reşîdê kurd ra

Di hebestêka xo, ke di zindanê "Mezê" yê Şame de (1959);

"Mebe serhişk sergome
Xelas nebî ji destê me
Zûka bide navê wan
Komonîstên tu zani"

Min got;

"Nadim tu navan
Berjêr nakim ez çavan
Azadîxwazim nabim pîs
Çong venadim bera pîs"

welatparêzanê kurdan, temenê xo di koçberî, miyanê zor û zehmetîyan û zindanan de derbas kerde. Nê şert û mercêy zehmetan ver, ze ke ma cor de nuşt bi nêweşîya weremî kewt. Nêweşîya xo ver xem nêkerdê. Gama ke tendurîstîya ey ameyê persayîş vatê ez zaf baş a.

Gege ke kuxikî zor dayê ci, vatê: "Yew ceger nê herdîy zî bixerepyê û heta ke nêyerê teber ez tu karêkê xo ra fek vera nêdana û heta ke Kurdistanê azad û xoserî nêvîna, ez o no cihan ra nêşîyera."

Di nêweşxaneyê Romanya de zî ke rewşa ey başe niya, rocêke bi hetkarîya domananê xo werzeno yeno penceraye ver û vano: "Min tu karêkê xo nêqedênayo û ez o koç bikera şîyera. Wereka ez dorêka bîne zî bişîyayê Dêrike û rez û baxçeyanê aye ra qasêke bigêrayê û hema bimerdayê."

Helbestvan, şoreşger û sosyalîst o ercîyaye Reşîdê Kurd, di 20'ê Sibata 1968'ine de koç axrete keno. Reşîdê Kurd hemver, eşkence, zo û zehmetîyan, qet sere ronênano. Tim û tim bi biryar û serrberz o. Di helbestanê xo de, naye tim û tim areno ziwane.

Çime: Dîroka Wêjeya Kurd (Feqî Huseyn Saxniç)

Berhemêy ey

Reşîdê Kurdî, helbestê xo zafêrî bi wezno serbest nuştê. Hemdemê Cegerxwîn, Osman Sebrî û Qadir Canî yo.

Labelê di kovar û ronameyanê ey demî de, zey nê hemdeman, nuştayêy ey zaf nêyenê vînayîş. Bi goreyê Feqî Huseyn Saxniçî, tenê di "Kovara Heware" de bi nameyê "Civat" nuştayê

yêke weşanyaya. Reyna di kovara "Roja Nû" de bi nameyê "Stêrk" nuştayêke ameya weşanayîş. Berhemêy helbestvanîyê ey ke resayê ewro nê yê:

Rêzimanê Kurdî
Ez Reşîdê Kurd (helbest)
Kerwan (helbest)

Kurdan rê wateya ol û aşti çî ya?

■ BEBDEWAR DARAQOL

Bingehê olan aştiye ser o ameyê rûnais. Persgirikê ciyayîşê merdimtî, civatî û êb. bi vatiş, diyalog, fikirdayîş û hetkarî çareser biyê. La çî demê ke nî reybazî xetemyayê, têkoşin bi xopawitiş û cihadî amey kerdiş.

Nî esasan sero aşti virazyay. Di ney warî de Quran o pîroz de enha vano: **“Gava şîma ra di beran şer kerd, îne werê biyarê. Heke yew îne ra ro a bîne zulm kerd, aye dir şer bikerê, heta ke fermanê Homay rê milê xo rûno.”**

Werêbiyayîşê Hudeybiye de hz. Mihemedî (ssr) û hembazanê ci şert û mercê zaf giranî qebûl kerdî qeybê aşti. Çimkî bê aşti ciyayîşê çivatan nêbeno. Kurdan rê wateya olî û aşti, bi qebûlkerdişê nasname, çand, ziman û ciyayîşêkê bi aramî azadî û zeypêti yena ca. La ma bawne rewşa kurdan, derbare aştiye de seyîn a. Kurdan heta nika ti welatî dagir nêkerdê. Yena zanayîş ke, tirkî zî û dagirkerê bîni zî, teberî ra hamey, kurdan ca û warê xo, înan rê akardo û pare zî kerdê. Şerê

Kurdistan tim ameyo dagirkerdiş. Kurdî amey pelçexnayîş û amey kiştîş. La ke rey aşti nêmento xoverdayê û şerê çekdarî dayî despêkerdiş. Gama ma balê xo ci şanê ê ku nê zilm û qirkerdişan kenê bisilmane yê

Milazgirtî, Çardêran Çanaqale û êb. an de hetê îne kerd û bêhomar canê xo dayê, pêro zî qeybê cuyê aşti.

Kurdistan tim ameyo dagirkerdiş. Kurdî amey pelçexnayîş û amey kiştîş. La ke rey aşti nêmento xoverdayê û şerê çekdarî dayî despêkerdiş. Gama ma balê xo ci şanê ê ku nê zilm û qirkerdişan kenê bisilmane yê. Sedamî namê operasyonanê qirkerdişê kurdan vatê Enfal. Çekuya Enfalî yena wateya talanê (xenime) ke neyaranê misilmanan ra yena girotiş. Nika zî tirkî û erebî kurdan bi misilmanî xapênenê. Vanê ma birayê misilmanî yê! La heto bîn de hem rocawanan de hem zî bakur de her roce bi çekan, bombeyan, kîmyasalan teyaran û heme tewiranê teknolojiyan hêrişê kurdan kenê û vanê ma: **“Ma ‘terorîstan’ kişenê û vanê nî welatî ra şerê.”**

Gelo, hema zî kurdan zey verî

hesibnenê? Terorîstî kam ê? No welat ê kamî yo? Heke ewro estbiyîşê kurdan hameyo qebûlkerdiş, zimanê kurdî sero yeno qalkerdiş û reya diyalogê serekê şerê kurd Abdullah Ocalanî dir abiya, nî pêro zî bi leç, bedêlên giranan û dawaziya kurdan biyê.

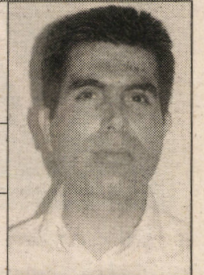
Ma vînenê; qeybê ke pêvajoya diyalogî rastî sero nêmeşyo, hîrê sîyasetvanê cenîyê kurdî yenê şehîdkerdiş. Ma kerdoxan nalet kenê û wazenê bivejyê orte. Erê! kingê bo zî çareserî û biraya olî bi diyalog û qebûlkerdişê rastî virazyenê. Kurdî reyna zî zey verî aştiwaz ê, la nîne xapênayîş.

Rew erey go waşteke pakrewanan bêre ca. Ê bêmergê, vîra nêbenê. Înanê ke mesela na aste go berê heta azadiye zî. Peyamo giring şerê ma rê yo. Lazim o ke, her deman zafêrî yewitiya kurdan bi heme rengan û vîr û baweriyen xurtêrî bo.

Têgeyrayîş

Zerweş Esnaw

Zerwesnesnaw@gmail.com

Dewleta laike

Kê dinyaya rojeyî ra ewnîyenî dinyaye de çendî dewletê hemdemî û dewletê demokratîkî est î, pêro dewleta laike ser ro hemfîkr î. No samedî ra welatê înan de hetê olî ra çend olî est î pêrinan ra dewlete bawerî dena ke xo weş weşîyê olî biyerî ca. Na babete çî waştîşê înan est o. Dewleta demokratîk goreyê laîsîzmî ana ca. Xora dewleta laîkî de yew ol, olo bînan zî olê bînan ra nêêşkeno tehdâyî bikero û înan ser ro zî nêêşkeno serdestî bikero. Kam însan kam olî de weşîyê dinê xo ano ca azad o. No azadî zî dewlete dena înan.

Ver ra nêdena no çîyan ser ro alozî bivejiya û dewlete samedê çî est a? Samedê şarê xo est a. Şarê aye dewleta aye de çend keyfweşî de bibî dewlete zî hende bextîyar bena. Nika dewlete vaja heme çîy seyê min bibo, ez çî vazena şîma înan bikerî. Ez vana şîma no olî de îbadetê xo kenî gere no îbadetî de bibo. Nê çîyan encax dewleta antidemokratîkî de benî. Na dis dewlete de yewek xo mesud nêvînenê. Çimkî, yew dewlete goreyê mêrdimanê xo, xo newe nêkena û xizmetê şarê xo nêkena, wazena şar aye rê xizmet bikero û şar bindestî de bibo. Na dewlete şar qet nêwazeno, na dewlete zordarîyê û tehdâyî şarê xo ser ro kena.

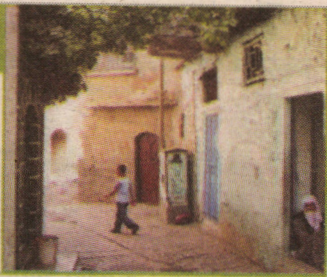
Dewleta laike de, sazgehê olî est î la nêgureyan dewlete nêkena, dewlete encax hemwelatê xo ra na babete de asanîye kena. Dewlete, serûberî de est a. Destvistişî de ganî çini ba.

Xora heme çîyî ra dest bifina o wext hemwelat gureyanê taybetan senî biyero ca. No samedî ra dewlete, hemwelatê xo ra est a. Hemwelatê aye çî wazeno dewleta ca de biyera ca.

Hemwelat wazeno yew cayo museyîti de kilîse bivirazo, camî bivirazo, hawra bivirazo yan zî wazeno keyeyêcem bivirazo, dewlete o wext waştîşê hemwelatê xo bigêro baldarî û wexto kerd de hetkarîyê înan bikero.

Mêrdim hetê olî ra xo senî vînenê wa bivîno û senî hawa wazeno îbadet bikero wa bikero, bes o, no îbadetê ey, îbadetê bînan nêgêro binê tesîrê xo û zordarîyî bînan ser ro nêkero. Eke no hawa çîy bibo dewlete ca de kam yan zî kamî neheqîyê kenî cirm bido înan ke rayna no hawa çîy nêkerî.

Zanistên ke Amedî awan kerdê, ewnîyay nixê xozayî û bi ey hawayî awan kerdê. No teybetey dayê amedijan zî. Amedijîy heta ney gamî beno ke tikey likumyabo ema raştaya şifreyên xo hewna vinî nêkerdo. Amed hîrê rayan ameyo xirabekerdîş û viraştîş. Xirbeyên verî heme binî de vîndenê. Serdestîy hewna zî wazenê ke Amedî bigê bin baskê xo.

Şifreyên qela Amedî

Dinyayî de tayn şaristanî estêy ke bi şifre amey ronayîş. Nînan ra herî ya bi şifre Amed a. Semedê şifreyê ay bêrê zanayîş lazimo ke komîsyonê awan bibo û cigeyrayîşên xo bi rêk û pêk bikerê

EHMEDÊ BIRA

Kamî an zî kamikan bingeha avahêya Amedî eşto bitemamî nîno zanayîş. La çiyên eştêy û yenêy zanayîş, Amed verênayo zengîna û no zengîneya ci ra, awanbiyayîşê ay ra heta na demî pêrodayîş ey ser de û dormeyê ci di kêmi nêbîyê.

Heta ney demî, zaf pîsporî lêkolînên xo ey ser de kerdê, ema qîm nêkerdê. La kesey şifreyê ci sero nêvindertêy.

Gorey min şifre ci, zerey bonan, sûkan û di sûraney ci de nimite yê.

Ez nê nimitîşan an go şifreyan, gorêy xo şimarê hintey ke, raman û cigeyrayîşên min qîm kerdo û cira fam kerdo, vinayîşên xo yê holî de yê şima rê binuşnî.

✓ Şekl û şemalê sûraney ci, ze maseyê ke bi teybet Amedî de çeman de cuyeno yo. Nameyê maseyî ra bi tirkî vanê kalkan, yanê meral. No hetê ci kiştê zaf merdîman ra yeno zanayîş.

✓ Berên ay, cayê ke mase bi telînin o de yanê, paştî û cayên telînin yê maseyî ameyo pîmitîş û berîy ameyê viraştîş. No yeno vateya, nê berîy bi muhafaza yê, lazimo ke her merdimê keno zereyê Amedî, biterso û bizano ke, yeno pawiyayîş. Çimkî teliyên maseyî dema ke destê merdimî ra şino dejneno. Aştra zî, yeno wateya heta tu teliyanê min nêşiknê tu min nêşikyenê biviyarnê û min nêy dorman ra nêşenê berzê, çimkî bi pawiyayîşê xo yê ney hawayî ez esta.

✓ Şeklêy masey, sembole y zengîney o û watê ci zî, kerayên bi qîmet o. Yanê elmas, yakût û aqîtî û dano sinasnayîş û temenê ey zaf derg o. No zî yeno wateya zengîneya Amedî û qîmet dayîşên ey û awankerdişê ay. Yê ke Amedî de cuyayê ay ra zaf hez kerdê û Amedijan heme kesên teberî ra zî vînenê, ze maseyî bi qîmet vînayê.

✓ Miyanê sûranê ci pîzey maseyî de şar cuyeno. Serey maseyî di zî qesr

(saray) esto, tîya zî hukumdarên ke amey û şiyê cuyayê. No ji yeno vateya, ger serey masey çînêbo mase çîno, ger pîzeyê maseyî çînêbo, masê rayna zî çîno. Ger serê masêy boy bido, odo pîzey ci zî boy bido û dormeyê xo zî nerehet bikero yo.

✓ Di zerey sereyê maseyî de, tîleke berz ameya viraştîş. No til, ze kerik (sulungaç) maseyî yo, ke êy demanê verêyîna de ekonomî û vîtamînen ke Amedî ra lazimbîy tîya de bîy. Hetê bînî ra zî zengîneya xizneya hikûmatan heme, yanê xizneya înan binê tilî de bîyo. Hewna zî binê tilî de şaristane ke hewna kesan foto nêonto esto, yeno zanayîş. Oca û basekeke şikeft şino fekê maseyî û bi mexareyan an zî bi sertafan, zereyê Amedî de geyrîyayê û bonên muhîman de, bîrên awan ra bi merdîwênên ke hewna estêy ra, vejyayê zereyê keyan, hewşan û dêran û camîyan. No tewr şiyîş û ameyîş, zaf tewrên cuyayîşên zehmet de û xeberdayîş, lej û girotişê kontrolan de zî ameyo bikarnayîş.

✓ Çîyeke bîn çimê ey maseyî zî, na gam zereyê cayê qesrî de verê tilî de dêreke esto û beşeke dêrî ya kilorin o.

✓ Serê maseyî werdiş, werd tepeya çiçî lazim o? Loqleyê maseyî lazim o. Werdê ke weryeno lazimo ke zeredî şêro û werdişî hezm biko. Hezm kerd tepeya gîyê xo odo çija ra biko? Di qinî ra. Qina masey zî, rojavay berê mêrdînî

de, rayêra mezelanê ke no gam namê ci (çift havuz mazarlixîyo) sero yo. İşaretanêy şikeftî ke cira vejyeno esto. No işaret, işaretê şikeftî yo, ke no zî, serey masey ra dest pê keno, zerey sûkî de zî, bîran ra, vejyeno keyan, dêran û derbû berên muhîman. Na gam zî keyan ra zî bi sertapan/sikeftan ê ke di bîranêy awan ra vejyê yê ke eysenê estêy. Beranêy nimite zî estêy ke hewna nînê zanayîş. Loqlêy fekî ra heta şino qiney ci, cayê mezela het. (feqe no gam qina ci, an go tunêlê ci, pêro giroteyo) Nêy sertebana zafêrey qandê lejan de serkewte bê û lejkerên tunelan ra zî şirawitê. Ney semedî ra zî paştîya Amedî, nîyamey war.

✓ 82 bûrcê ci estêy. Ney bûrcê ci, ze postê ey yo. Kiştê ra zî, goreya rîvayetan, 82 kesey ke keştîya Nûh Pêxemberî tofanî ra xelisyaybîy rê, ze xelatê amebo dayîş o. An zî, beno ke, 82 km aşta Silîfa nişan daye bo. Ke Silîfa zî zaf kan a. Heta merdim şikyeno vajo, Amedî ra daha kan a. Yanê beno ke, her burcê ci kilometrey bo, no zî verê serey maseyî

de, merdim 82 km şêro se, şino reseno Silîfa. No zî beno ke zengîneya kerayanê bi qîmet û zevbînan, bi sembol, ke oca de nimite bo.

✓ Rayîranê ci, rojhilat û rojava û baker û başûr di ameyo derg kerdiş, gor nexşeya Amedî ya na gamî dema ke yeno pîmitîş; Rayîra rojava 1150 mîtro 1597 gam o. Rayîra rojhilat 1000 mîtro 1388 gam o. Rayîra bakur 800 mîtro 1972 gam o. Rayîra başûr zî 700 mîtro 972 gam o.

✓ Yanê 3650 mîtro ya zî 5068 gamîy vejyênê. Ger ma sifira 3560 mevînê humara rojêy serreke 365 vejyênê, beno ke ze min nêbo zî. Waxta ke mîtro beno gam û hejmaranê ci arê pêsero keno 5068 vejyeno. No dergeya sûran a bi mîtro yî dano. Yanê ewro zî dergeya qela Amedî 5 hezar û 68 mîtro yo.

Qandê rasteya ney hejmaran û hewna êke nîyamê hesabkerdişî ser de, merdimîy şikyênê niqaşan bikerê. Beno ke ze min zî nêbo, ema hesaban de hinî vejyano. Lazimo ke cigeyrayîşên daha zanistîy bêrê viraştîş. O dem do daha zelaley bivejyo.

Hetê bînî ra beno ke; 1150 km rojava, 1000 km rojhilat, 800 km bakur û 700 km erdîy girêdayê Amedî bîyê.

✓ Serê maseyî ke bi til ê amebi avakerdene, bi kiştêy 16 burcan ameyo dorpêçkerdiş. No zî beno ke, wajo; Verî welatên ke tiyayî de bîy, kişt kesên ke 82 cayan ra ameyê pêjûbînan arê kerdê, ke ney zî, di bin bonê 16 mîrey (beylixey) an zî, malbatan de ameyê pêhet û xo bixo rayîra berdbê. Û paytextey nîna zî Amed a. Yan zî gerdûnî de 16 sistemên ze rojî estêy û no beno ke ze sembol bikar ardbê bê.

Hewna zaf çiyên ke nînê zanayîş û raştaya înan lazimo ke daha weş bêrê famkerdiş û cigeyrayîş, zereyê Ameda kanî di rakuwenê.

Qandê nêy razîy bêrê teber, lêkolînanêy verhîray û dem dergine gere bêrê viraştîş. Çiyên nînê zanayîş û şifreyên min û yê bînî do bivejyê meydan.

Dil wazeno ke heme şifreyê deşifre bibêy. Amed Paytexta Dinyayî ya, lêkolînî cirê ferz û biwate yê. Ney dema ke ma wazenê sûrê Amedî bibêy mîrasê Dinyayî zaf muhîm o.